

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan srečer, izmäi nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstrijsko-ugarske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 80 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znata. Za oznanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr. če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani v Franu Kolmanu hiši „Gledališka stolba“. Upravnštvo naj se blagovljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

C. kr. avskultanti.

Po zadnjem žalostnem dogodku v vinogradih Bizejskih poudarjalo se je na višjem mestu, da ni dobiti dovolj slovenščine zmožnih upravnih (političnih) uradnikov. Slovenske novine in drugi poklicani krogi so dostojo objasnili dotične zadržke. Ker se večkrat tudi od sodniških višjih oblastij zglašajo take trditve in ker jim pritrjuje celo pravni minister, kakor pričajo njegove zadnje naredbe, kjer se govori zapored o neki jezikovni „možnosti“, zato moramo stvar malo prerešetati in si jo ogledati s prave strani. Ako pa hočemo to, tedaj nam treba začeti pri podlagi in viru, iz katerega se jemljo sodniški uradniki, treba nam je govoriti o avskultantih. — Kakor znano, so avskultanti ali adjutanti (plačani) s 500, nekateri s 600 gl., ali so neadjutirani (neplačani). Nastavlja jih više deželno sodišče; pri nas ono v Gradci.

Ko zvrši mladi pravnik mnogoletno učenje, ko položi vse tri teoretične državne skušnje, določuje više deželno sodišče, se ima li sprejeti kot neplačan pravni praktikant. Pravni praktikant mora nadomestovati referentom pisarje, kmalu pomaga jim tudi v drugem uradniškem poslovanju, in za vse — ne dobi ni bora. Pa ne samo to ne, nego čas, odkar je ustabil, pa dokler ni postal c. kr. avskultant, mu niti ne šteje v službeni leta, kar je unicum proti vsem drugim uradniškim kategorijam Avstrije in menda uradništvu vsega omikanega sveta. To čudno stanje pa ne traja morda nekaj tednov, nego znani so nam mladi dobri juristi, ki so čakali po 15 mesecev in še več, predno so sploh prišli v kategorijo neplačanih avskultantov, — kajti nobeno mesto ni bilo izprazneno! Potem čakati jim je zopet lepo število mesecev, da pridejo do zaželenega adjuta; tako da znaša pri nas ta brezplačna doba do 2 leti in še čez. V tem obroku pa ima, razen osem uradnih ur, dotični dosta časa, da premišluje, kako bi živel sodniškemu stanu dostojo

in kako bi potolažil — svoj želodec. Neverjetno se glasi, da bi človek, ki je študiral najmenj 16 let, ki je položil vse juridične državne izpite, večkrat dosegel tudi doktorsko čast, da bi tak človek ne zaslužil ni vinarja. So li avskultanti res tako slabí in nič vredni? Nikakor! Znano je, da marsikateri vodi ves referat in da treba referentu le podpisavati.

To neplačevanje pa bode polagoma splošen uzrok, da bodejo v državno službo stopali le sinovi bogatinov ali k večjemu uradnikov. S tem pa postane iluzoren temeljni zakon, ki pripušča k državnim službam vsakega državljan.

Siromašen, neplačan avskultant mora delati dolgove ali pa, če moč, pečati in ukvarjati se s posranskim poslom, da more živeti dostojo sodniškemu stanu. Prvo ga upogublja za bodočno, kajti tudi pri poznejših pičlih plačah ne more se izkopati iz dolgov, drugo ga ustavlja, da bi se popolno posvetil sodniški praksi; prvo nam ne daje kaj prida sodništva, drugo nikakor znanstveno izobraženega. V tacih razmerah je pač razumljivo, da ubožen naš kmet, kateri nam je neposredno dal skoro vso našo narodno inteligenco, in da drugi praktični Slovenci ne dajo radi svojih sinov na više šole, temveč tja, kjer si poprej kruha služijo. Te razmere pa so deloma tudi uzrok, da imamo mej nami vedno dosta tujih, našega jezika neznačajočih uradnikov, ali pa sinov naših bogatašev in uradnikov, ki, do malih častnih izjem, tudi našega jezika ne umejo, umeti nečejo, ter kateri našega naroda ne poznajo. Neugodne okoliščine bi tedaj res lahko uplivale, da ne bi imeli dovolj mladih slovenskih pravnikov, a vzlic temu poznamo jih mnogo pri sodiščih na Slovenskem, ki imajo naš materni jezik popolnem v oblasti. Treballo bi tedaj le seči po njih, a kakor se nam vidi, ne daje se jim nikaka, prav nikaka prednost pred onimi, ki našega jezika ne zna dovolj, bolje, ki ga le za silo lomijo. Nerazumljivo nam je vsaj, kako bi sicer taki zmožni ljudje čakali do dve leti na adjutum, in več ko jedno leto, predno sploh posta-

nejo avskultanti — in kako se na drugi strani more trditi, da ni dovolj pravnikov, ki bi umeli naš jezik!

Naslednje vrste skušale bodejo ta pojav razjasniti.

Statistično se razporejajo avskultanti pod višjim deželnim sodiščem Graškim tako:

1. Za Štajarsko je sistemiziranih 56 avskultantskih mest. Od teh 56 avskultantov, kakor jih kaže konkretni status začetkom leta 1883, ne zna — nobeden popolnem slovensko.

2. Za Koroško je 19 mest. O ravno omenjenem času bil je od teh 19ih avskultantov slovenščine zmožen — jeden.

2. Na Kranjskem je 22 avskultantskih mest. Mej tukajšnjimi avskultanti je sedaj 6 tacih, ki ne znajo popolnem našega jezika.

Vprašamo: ali res nobeden slovenski Štajarec, niti Korošec ne študira pravoznanstva? Pač; med 22 kranjskimi avskultanti je — 11 Štajarov. In li Kranjci tudi manjka? Mislimo, da ne, kajti poznamo tu 7 pravnih praktikantov, kajih nekateri čakajo že do 1 leta na neplačano avskultantstvo. Požnam mlade juriste, ki so morali samo zaradi poštanja materialnih potrebščin prestopiti drugam, kjer so mogli shajati. Kaki pa bodejo nasledki načenj takih avskultantov?

Vsi zgoraj našteti slovenščine nezmožni avskultanti postanejo, vsaj v ogromnej večini, s časom sodniški pristavi, sodniki i. t. d. po Slovenskem, kajti že nastavljeni v državni službi, ne dajo se odpraviti tako zlahka. Kakor smo pokazali, je zaloga tacih mož toli ogroma, da jih imamo dosta za prav desetletij. V teh desetletjih prosvetljenega 19. veka pa se bodo vodile razprave, kakor pri nekem sodnem dvoru med Slovenci sedaj, da večkrat od celega sodnega dvora ne ume drug slovenskega obtoženca, kot zapisnikar odnosno pisar, ki je ob jednem — gotovo izvrsten tolmač. To je potem po ustavi nam garantirana ustnost (Mündlichkeit) našega kazenskega poslovnika! — Ako tedaj nečemo,

LISTEK.

Slavnostni dnevi v „zlati slovanski Pragi“.

Ko smo zapustili slovensko morali se voziti skozi Štajersko, čez Semernika skalovito gorovje po dolnjeavstrijski ravnini, skozi hrupni Dunaj, potem po rodovitem zadunajskem polju, dokler nesmo onkraj moravsко-avstrijske maje zopet prišli na slovenska tla, — nas je pač pogostoma misel obhajala, kako žalostno je, da nam je do naših najbližjih bratov na severu tako daljna pot skozi tuje dežele! Ko smo pa zopet srečevali slovenske napise in slišali slovenski govor na postajah, obhajali so nas čuti, kakeršni nas obhajajo, kadar vemo, da smo na domačih tleh. Nad vse nas je pa razveselilo, ko nas stopivše z vozov na Praškem kolodvoru pozdravita star prijatelj slovenskega naroda, g. Lega in dr. Kajzl, člen slavnostnega odbora, s slovensko besedo. Tedaj Čehi se uče tudi slovenskega jezika!

Tam v divnih naših gorah ob Bleškem jezeru in drugod jim je omilel narod naš in njegova beseda! Ko se nam je reklo, da budem za svojega bivanja v Pragi „gostje Praškega mesta“, odpeljali smo se v odkazano nam stanovanisce.

Zvečer pa smo v malehni družbici se razgovarjali in o tej priliki marsikaj slišali, kar je kazalo, kako se Čehi vse bolj zanimajo za okolnosti, v katerih je Slovanstvo v Avstriji, nego mi Slovenci. Veselje, da so toliko lepega že dosegli, jih ne omamlja in jim ne kali bistrega pogleda v sedanje narodnostno stanje svoje, da ne bi izprevideli nevarnosti, ki se vedno pretre vkljub vsem krasnim dosedanjim uspehom njih narodnemu obstanku. Koliko smo mi Slovenci v tem lahkomiselnje!

Drugi dan je bila se ve da naša prva skrb videti narodno gledališče. Nad Veltavo na verižnem mostu smo se postavili in z občudovanjem zrli v to krasno, okamenelo fantazijo prof. Žitka, v kateri se mogočnost z lepoto tako harmonično druži, da po sodbi strokovnjakov spada zdaj mej najlepše gledališke stavbe v Evropi, če ni najlepša mej vsemi.

Ob 12. uri je bila akademija v novem gledališči. Prvič se je tu zbral odlčno občinstvo, odlično tudi po galerijah; kajti lože in sedeži so bili prepuščeni s pravo slovansko, prisrčno gostoljubnostjo po večem delu slovenskim gostom. Vse je bilo osolpreno od tega čarobnega bleska, ki je odseval

od brezstevnih električnih lučij in od zlatih okraskov, obilno povsod razdeljenih pobelkastih doprsij, lož, balkonov in galerij; k temu blesku je bil v prijetnem nasprotji ruševi baršun sedál. Z obrazov občinstva pa je sijala sreča in radost ter z zadovoljstvom čitalo je nad pozoriščem v zlatu blesteče besede: „Narod sobč!“ Da! Ta krasni Musam posvečeni bram je češki narod postavil s sebi! Postavil ga je pa tudi v čast in slavo Slovanstva sploh, o tem so pričali gostje, kateri so bili prišli iz vseh slovenskih pokrajin, da bi se radovali z brati, češ, to je slovensko, tedaj ne samo češko ampak tudi nas vseh Slovanov. Ko se je zavesa vzdignila in se je prikazala gospa Bitnerova ter začela z živočutno besedo izražati, kar je vsem v srčih plamenelo, kanila je marsikomu skrivaj solza z očesa. Ko je

da v dolgem tem času ne ostane vladajoči status quo ante, ter ako hočemo, da pridemo enkrat iz tega circulusa, po katerem se bode lahko vedno in vedno še trdilo: „nemate vašega jezika zmožnih sodnikov“ — tedaj morajo v to poklicani našinci na pravem mestu izposlovati trdno vodilo: v slovenskih pokrajih imajo se nastavljeni samo oni uradniki, ki se na postavno določeni način skažejo, da znajo popolnem slovensko v besedi in pismu.

Kakor smo dokazali, imamo dovolj zmožnih močij, ki svojega znanja v materinščini ne opirajo na privatna spričevala, so v njem popolnem izobraženi in ki se neso izobraževali zato, da bi jim tekmeci brez zakonito zahtevanih pogojev jemali kruh.

Sklepamo: popolno zakonito dokazano znanje našega jezika mora biti jeden glavnih pogojev nastavljenju sodniških uradnikov, posebno avskultantov, po slovenskih pokrajih. Samo ob sebi pa je umevno, da bi imelo o konceptnih uradnikih rečeno veljati tudi za pomožne uradnike.

„Slov. Pravnik“.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 27 novembra

V nedeljo obiskala sta Nj. visokosti cesarjevič Rudolf in nadvojvodinja Štefanija novo česko gledališče v Pragi, kjer sta bila pri ustropu v krasno dekorirano dvorno ložo z burnimi slava-klici nazdravljena. Godba je intonirala cesarsko himno, katero je mnogobrojno zbrano občinstvo stole poslušalo, na to pa zaorijo zopet urnebesni slava-klici. Ustavoverno plemstvo odlikovalo se je tudi o tej priliki s svojo odstotnostjo; izmej deželnih odbornikov pa ni bilo nevoženih Waldera in Volkelta. Večeraj zjutraj odpeljale ste se Nj. visokosti zopet na Dunaj ter se od ondot podale v Budimpešto.

Konferenca 73 nemških poslancev na Česku, ki je bila v nedeljo v Pragi zbrana, se je omejila samo na to, da je sklenila tri resolucije. Prva zadeva administrativno del tev česke dežele v dva dela, katera naj bi Nemce oprostila vsakega jezikovnega prisiljenja ter naj bi zagotovila iz nemškega ljudstva vzeto uradništvo. Poslanci imenujejo to zahtevo opravičeno in izvedljivo brez državno-pravne preobrazbe. Torej bodo, vzdrževanje ob jednem zahtevo za pripoznanje nemškega državnega jezika, delovali v prvi vrsti na to, da se privi v državnem in deželnem českem zboru odobrije zahteva administrativne delitve na ta način kakor šolski okraji, z ustanovljenjem jezikovno jednakih upravnih in sodnih okrajev in pripadajočih drugih instanc, v drugi vrsti pa na to, da se bodo v državnem zboru že izproženi in za razpravo zreli pretegi o jezikovni naredbi in državnem jeziku vzel v obravnavo. II. resolucija pa določuje, da naj se bode z ozirom na to, da izstop nemških poslancev iz zastopniških zborov ni političen program nego čin neizogibljive sile ter skupna zadeva vseh avstrijskih Nemcev, o tem odločevalo v skupnem shodu vseh dotičnih nemških zastopnikov. III resolucija zadeva sklicavanje strankinega shoda ter n-rova nemškim poverjenikom na

Českem, da se o tem sporazume s strankinim vodstvom na Dunaji.

Vnanje države.

Izmej srbskih ustaških vodij nahajajo se Pašić, Stanojević, Milenović in Marinko Marković na bolgarskih tleh. Od onot je poslal Pašić proklamacijo na srbski narod, v katerej navorja radikalno stranko k vtrajnosti in upornosti oddaji orožja. Orožje da jim je zadnja instanca, ako to popuste, jih bode vlada po nedolžnem ob sodila in politično usmrtila. Proklamacija končuje z besedami: „Hajd v Beligrad k velikej skupščini!“ — Marković se pritožuje v jednem pismu na inozemske časnike, da je vlada ustaše obdolževala plenbe ter jih označevala bandite. To obrekovanje odbija s trditvijo, da je bila upornikom v Knjaževcu prišla v roke državna blagajnica s 600 000 franki, katere se pa neso dotaknil; tudi občinske kase da so pustili v miru in se ves čas ustanka ob svojem preživeli.

Tako po povratku ruskega carja iz Kodanja se je pojavila vest, da se bode meseca decembra pod predsedstvom carjevim vršilo posvetovanje o političnih reformah za vso Rusijo. Vedno odločneje se trdi, da je bil car ministrom Tolstem in Pobjedonoščevu ter Katkovu naročil sestaviti „gossudarstvenij ustan“. Ta državni statut naj bi v glavnem obdržal princip samodržstva, ob jednem pa naj bi omogočil uglednim ijudskim zastopnikom posredovati mej krono in ljudstvu, sovetovati vlasti načinom, kateri se ima natančneje še določiti, ter tako ustrezati občnim zahtevam ruskega ljudstva. — Pred kratkim je zopet izšel nihilistovsk „Listok narodnoj voli“, v katerem se naznanja nadaljevanje terorističnega boja. Listok objavlja ob jednem kroniko vseh russkih uječ z imeni ujetnikov vred, iz katere se razvidi, da je bilo nekaj resnice v poročilih o zaprtih russkih častnikih.

Ministerski sovet v Egiptu je sklenil odposlati 2000 mož egiptske žandarmerije in 6000 Beduinov v Suakim ter se dogovoriti v Beduinskimi načelniki spodnjega in gornjega Egipta. Ta ekspedicija naj bi osigurala cesto mej Berberom in Suakim ter zavarovala pot iz Chartuma in Sennaara v Egipt. V Chartumu je zavidal občen strah, ker kroži vest, da se laži-prophet Mahdi z močno svojo vojsko približuje mestu. Baker-paša prevzame povelenštvo označene ekspedicije. Laži-prophet Mahdi zove se pravim imenom Mahomed Amet ter je energičen, fanatičen f-kir, sloke postave in bledorujave polti. Pri somišljenikih pridobil si je s svojimi asketičnimi vajami ime svetnika ter si domišljuje, da je od Mahomeda oblikovali profet, poklican v to, da preustroji Islam ter izvede občno jednakost, jednakopravnost, vzajemno vero ter združen imetek; kdor vanj ne veruje, bodisi kristjan, mahomedanec ali kdor koli, naj se uuci.

Dopisi.

Iz Ljutomera 25. novembra. [Izv. dop.]

Iz vseh mest, trgov in krajev na Slovenskem, katere je blagovolil letos obiskati naš presvetli cesar, se poroča o svečanostih, ki so se vršile na čast onim, koji so bili odlikovani zaradi zasluga. Da imamo tudi v našem trgu odlikovanca, g. Kukovca, deželnega poslancev in načelnika okraju zastopu Ljutomerskemu, je že znano. Znano pa še ni, da se je tudi g. Kukovcu na čast, povodom njemu od presvetlega

dokončala prolog, pohvaljena je bila z živahnim ploskom. Prvi plosk v tako krasnem gledališču! Pri nas bolj vročekrvnih južnih Slovanov bi bil ta plosk gromovit, tu pa je bil zmeren. Vse je bilo tako svečano in slovesno, da je ostalo čutje bolj v sreih, ter ni prisilila po vsem na dan. Morda pa je tudi Čehi izučila usoda že bolj kakor nas, celo o največi radosti krotiti izjave čutov srčnih. Da! ploskati in z glasnim krikom odebavati bi morda mi znali bolje; ali pa tudi delati?! Na to je nastopilo pevsko društvo „Hlahol“ s svojo zastavo ter krasno zapelo slavnostno Bendlovo kantato. Po epilogu je bila akademija dokočana in podali smo se v „Saski hotel“, kamor smo bili gostje povabljeni na obed. Tu smo se spoznali bratje iz raznih strani sveta, tu je vzplamenela slovenska vzajemnost in v napitnicah dobitila svoj primeren izraz. Pršel je pozneje tudi dr. Rieger in zagotavljal vse Slovane čeških simpatij, češke bratovske ljubezni, ter prosil v tem vzajemnosti od ostalih Slovanov češ, da so Čehi še zmerom veliki nevarnosti glede svoje narodnosti izpostavljeni.

Po obedu smo se odpeljali v gledališče, kjer se je predstavljala opera: Libuša. Blizu gledališča

cesarja podeljenega zlatega križca s krono za zasluge, vršila svečanost, in sicer v nedeljo 18. novembra. Ta dan se je namreč v gostilni g. Lika pri Sv. Križi na Murskem polju blizu Ljutomera vršila prav narodna veselica.

Ko se populudne pripelje slavljenec g. Kukovec mej burnimi „živio“-klici na mesto svečanosti, zasvira godba in možnarji pokajo. — Da se je na čast slavljenemu govorilo in se od vseh strani čestitalo, ni treba omenjati. Gospod Kukovec, zahvalivši se, je poudarjal, da odlikovanje cesarjevo ne velja njemu, nego narodu in okraju, mej katerim živi in katerega zastopa.

Pri sledečem plesu so se mursko-poljski „banderaši“, nad katerimi je imel presvetli cesar v Radgoni posebno veselje, zabavali do ranega jutra.

Nehote pa moramo vprašati, zakaj se g. Kukovec na čast ni napravila svečanost v Ljutomeru, in zakaj se slavljenemu zlati križec, v dokaz cesarskega priznanja, ni izročil nekako svečano, kakor drugod? Nehote se mora domnevati, da je imel pri tem opraviti znani „jazbec“, ki kot politični uradnik v našem okraju ni zapustil predobrega spomina. Hvala Bogu, da ni več mej nami onega, ki je netil sovraštvo in rušil inače prijetno društveno življenje.

Iz Ribnice 22. novembra. [Izv. dop.] Lastnik tukajnjega „Kunst-Diorama“ postavil si je bil pretekle dni sredi Ribniškega trga svojo začasno koliko in krog nje skopal jarek, da se je odtekala „plojdra“ težke nesnage. Za to vzgledno — podjetje bi bili imeli biti naši „purgarji“ temu tujcu hvaležni in se ali obilo udeleževati njegovih predstav, ki jih je dajal po deset soldov, ali pa naj bi ga bili posnemali . . . , ne pa, da so pustili obležati kup blata le-tam, kamor ga je s trudem popotni mož nagrabil.

Da se to ni zgodilo — po splošnej želji, — ni nič čudnega, kajti kvantum blatne māse zdi se tržkemu prvaštvi že iz starega principa vse bolj primeren v lepotičje Ribnici, nego baš jarki in kanali; ti so v ēri sedanje občinsko-vladne in tržkogospodajoče sisteme prišli popolnem ob — kredit! Če se potem premisli, da kredit le-ta sam ni pet grošev veden, je pa dovelj, če rečemo: „tu smo na suhem“.

Odnev na tukajšen dopis od 4. novembra, kjer se je zopet jedenkrat z resnico v svet sunilo, napravil je po nekaterih ušesih in — stensah toliko ropotanja, da bi bil človek skoraj mislil, da se bodo luže in b'ato že zhog tega „vetra“ do trdih tāl — posušile, kar se pa žalitog ni zgodilo, marveč v zimsko smrčanje zamakneni medvedje planili so po koncu in zahrčali: „Vrag nas, udribnimo resnici spet jedenkrat po obrazu in smrčimo dalje — poleg blata in lu! . . .

Nek orjak — Bog mu grehe odpusti! — izrazil se je bil za onih dnij celo: „Mk, — mk, mk, da sem le jaz znotraj na suhem, to je „dobru“, kdor če pa zunaj po suhem hoditi, ta naj pa lužo in blato z jezikom poliže!“ — Ker pa mož ni z

Iz gledališča smo šli v „Měšťansko besedo“, kamor smo bili povabljeni na prijateljski večer. Slovenci smo bili tam z navdušenimi slava-klici sprejeti, in o prijaznem razgovoru in o poslušanju petja „Hlaholovega“ in sviranji godbe, ki je nas Slovence z „Naprej“-em in „Milo lunico“ razveselila, minil nam je hitro čas in o polunoči smo odšli, zopet srčno pozdravljeni od še zbranih Čehov. Tako je pretekel prvi slavnostni dan.

Dopoludanski čas družega slavnostnega dneva je bil namenjen ogledovanju znamenitosti zlate Prage. Slovanski gostje so se zbrali v prostorih češkega kluba in od tod smo šli najprej v narodno gledališče, ogledovat tiste dele, katerih nam ni bilo moči videti zvečer. Očarali so nas velikolepni prostori kraljevski, ki so od ostalega gledališča nekako ločeni s tem, da imajo svoj posebni vhod ob Veltavskem bregu.

Po marmornih stopnicah ob marmornih stenah se pride v prednjo dvorano, okrašeno s podobami zgodovinsko imenitnih krajev; prekrasen je potem salon s svilnatimi tapetami in Brožkovimi slikami, predstavljanjajočimi tri najslavnejše dobe česke zgodovine.

„dobrim vzgledom naprej šel“, se do zdaj še ni nihče za to nehvaležno rolo oglasil. Nam tedaj vendar le še to jedino upanje ostane, da dobimo v kratkem kacih 24° mraza, ki bo skrčil vso to „plojdro“ v trdo maso, katera novim in celim podplatom dosta boljše dé, nego baš — „blatno testo“!

Bi omenil človek še tiste budalaste korifeje, ki je tisti čas — če se ne motim 12. novembra — tudi neko infamno vest za kulisami — na nos pripepla, pa — ker je pero o „blatu“ že itak dosta povedalo, naj skočim korak čez — originalno lužo, dalje.

Ne morem kam, da ne bi dejal jedenkrat v „griff“ tudi predmeta, ki slovenskemu dnevniku vedno dobro služi; če mislim jaz s tem: naš kranjsko-nemškatarski element, ne jemljite mi tega v zlo, gospod urednik. Vsakemu svoje! Zakaj ne nam nemškutarjem? Če so baš oni faktor, ki bije mej nami „den Kampf um's Dasein“, zakaj bi ne računil ž njim, če že ni drugače!

V našem sodnijskem okraji je 1:2 % Nemcev; to si dobro zapomnite, gosp. urednik. Če zdaj k tem doštejemo Ribniške nemškutarje, katerih je recimo pet, ter vzamemo v poštov še ženski „material“ in otroke istega Izraela, potem bi bili nemški žganci kot konfekt — z nemškatarskim „putrom“ in maslom zabeljeni; in če slednjič v ozir vzamemo teh nemškutarjev „hab und gut“, tedaj pridemo do rezultata, da si brez „g'schäfte“ in „hazardšpiela“ ne opomorejo dosti, nikdar pa toliko ne, da bi ptuja, s slovenskim denarjem plačana stanovanja v — „štant“ prevzemali. Torej — ne kaže drugače nego živeti narodnjaku mej njimi brez strahu; če pa že hoče, živi lahko v božjem, a v nemškatarskem strahu ne; — to naj bi si jedenkrat za vselej zapamtili „die deutsch cultivirten!“ . . .

Svojo dušno pašo pa naj sesajo iz nemško-judovskega časnikarstva kolikor hočejo za kulisami, — za ta „kanonenfutter“ jim nihče nevoščljiv ne bode!

Na svidenje!

S.

Iz občine Borovniške 25. novembra.

[Izv. dop.] Na moj dopis, v katerem sem v imenu splošne nevolje kazal nepremišljenost našega krajskega šolskega vodstva, odgovarjata v predzadnjem številki „Slov. Naroda“ naša gospoda učitelja. Opravičiti se hočeta s tem, da so izmej 5 dnij, ki sta jih odločila za pripravo drv, samo trije bili šolski dnevi. Samo trije dnevi! Glejte no, kakor da bi ne bila vsaka ura, ki se jo pri pouku iz ničevnega uzroka zamudi, mladini ukradena! Človeku ni treba, da bi imel učiteljski poltic, vsakateremu je kaj tacega jasno, ima če le vest. Dalje celo tajita gospoda učitelja, da bi se bilo začetkom tega leta kaj nauka pritrgalo. Pritrgalo se ga je, da! Na Vrhniku se je šola pričela 17. septembra, pri nas pa 21. septembra. Zakaj bolj pozno, izgovarjalo se je z besedami: Šolo belimo, peči popravljamo! Pri tacih izgovorih, katerim v okom priti je čas bil cele po-

vine, Přemyslovsko, Lucemburško in Habsburško, zraven pa je bodoir v prijetnih svetlih barvah, okrašen s Hynajsovimi podobami letnih časov.

Od gledališča nas odpeljejo vozovi k Wallensteinovi palači, kjer smo videli bivališče slavnega in mogočnega moža po večem tako ohranjenou, kakeršno je bilo nekdaj.

Od tod se odpeljemo na Hradčane, t. j. na Praški grad, kjer smo najprej občudovali letovišče kraljice Ane Jagelonke (Belvedere), katerega klasično arhitektoniko kakor tudi znotraj po stenah na mokro naslikane podobe iz češke zgodovine nam je naš voditelj g. Toner kot strokovnjak tako jasno in zanimivo razlagal.

Nato smo videli cerkev sv. Vida, katero je hotel Karl IV. tako veliko sezidati, da bi bila prekosila po velikosti vse cerkve sveta. Ali delo se ni dokončalo. V našem času so začeli dozidavati po prvotnem črtetu to gotsko cerkev, ki bude dozidana gotovo jedna najlepših na svetu. V cerkvi nas je zanimala temna kapelica sv. Vaclava, v katere stenah se leskeče drago kamenje.

Poslednjič smo si ogledali v gradu zgodovin-

čitnice, pri tacih jalovih izgovorih je pač vse jedno, ali se 8 dnij utrga, ali pa le 3 dnevi. In naj učiteljstvo še tolikrat svojim nadzornikom naznanja, da zavoljo tacih uzrokov ne opravlja šole, kljubu temu in zmirom bo naša sodba prava, sodba namreč, da se taksi zadržki o pravem času odstraniti mogó! Jaz v svojem dopisu tudi druge in drugačne sodbe izrekem nesem. Zato je malo modro, če se naše učiteljstvo v „pojasnilu“ sklicuje na pohvalo svojih nadzornikov, katere nobeden napadal ni. Jaz sam tudi na svojih otrocih vidim, in ni me treba nato opozarjati, da učiteljstvo naše storí, kar mora.

To je sicer dosti, vse pa še ni. In da naveadem še to: tisti ponedeljek so otroci v hudem mrazu nekateri prišli po 1 ali 2 uri daleč v šolo, a drvi bilo, reklo se jim je koj zopet nazaj domov — tukaj bi se pač dalo še kaj govoriti! Ali rajši neham, da ne bo preveč. Oče, kot poprej.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

K točki zastran posojilnic oglasi se centralni odbornik dr. Poklukar in pravi, da se je centralni odbor obrnil do vseh posojilnic na Kranjskem, naj poročajo o svojem delovanju posebno z ozirom na kmetijski stan. Dosedaj došla sta dva odgovora, in to od posojilnice na Vrhniku in od kmetske posojilnice za Ljubljansko okolico, kateri slednji je posebno zanimljiv in premišljen. Izvrstno poročilo, katero je sestavil g. Anton Knez, kaže natanko pot, kako posojilnice za kmetovalce ustanavljati, kako velik, dobrodejen upliv imajo na kmetijstvo, potem razliko kmetskih posojilnic od istih za druge stanove itd. Poročilo g. Anton-a Kneza bode prav dobro uplivalo na ustanovo novih kmetskih posojilnic na deželi.

Dr. Poklukar pravi, da se ne more danes spuščati v podrobnosti tega poročila, ker bi bilo to za denašnjo obravnavo preobširno, a ko dojdijo poročila še drugih posojilnic, sestavil se bode skupni elaborat, ki se potem pošlje poddržnicam in posmičnim udom.

Centralni odbornik g. Robič poroča nadalje:

Ukrép, naj se vrši dražba goved, nakupljenih iz podprtih novcev, jedno leto v Kranji, drugo v Lescah, izpolnil se je prvič že letos, kajti vršila se je dražba v Lescah.

Razni predlogi mnogih poddržnic so pri poslednjem občnem zboru 15. dné novembra meseca I. l. prišli na vrsto še le popoludné, toda ker zbor ni bil ukrépen in se zatorej o njih ničesa ni moglo ukreniti, izročili so se kar centralnemu odboru v obravnilo.

Kaj je v tej stvari določil centralni odbor, posname naj se iz naslednjega:

Na željo poddržnice v Kranjski Gori: naj bi centralni odbor imel v začlogi dobro děteljino in trávino seme, da bi je potem kakor Rigajsko laneno

sko znamenite prostore, zlasti pisarno kralj. namestnika, iz katere so l. 1618 namestnika Martinica in Slavato s pisarjem Platerom vred skozi okna pometaли, kakor tudi dvorane, v katerih se vršijo dvorne veselice; potem smo zahvalivši se svojemu voditelju in razlagalcu odpeljali se k slavnostnemu banketu v „Měšťanské besedy“, o katerem je že telegrafično poročilo prinesel „Slov. Narod“. Slavnostni odbor ni slovanskih gostov tako posadil, da bi bile posamezne skupine skupaj sedeče, ampak pomešal jih je tako, da so imeli priliko z različnimi odiščnimi možmi se seznaniti.

Po banketu smo šli v gledališče gledat drugo slavnostno predstavo, novo tragedijo še mladega pisatelja Adamka: „Salomena“, ki je bila s pohvalo vzprejeta ter se je moral pisatelj pokazati občinstvu.

Po predstavi nas je zopet prijetna zabava združila v „Měšťanské besedy“.

Tretji dan je tudi še nekako spadal k slavnostnim dnevom, kajti bili so še skupni obedi, pozdravljanje „Sokola“ Ljubljanskega (kakor je že „Slov. Narod“ poročil), in zvečer se je predstav-

sme po znižani ceni oddal kmetskim gospodarjem, prosil je odbor v proračunu o podporah 1884. l. za tega voljo 200 gld. državne podpore, in čakati je o tem še odloka sl. c. kr. ministerstva poljedelstva.

Kar se tiče predlogov poddržnice v Rudolfovem:

- a) Tangento centralnega odbora pri dneskih družbenikov, ki je sedaj določena od 2 gld. na 1 gold., znižati do 50 kr. O tem more ukrēniti samó občni zbor in posmičnim poddržnicam se ne dovoljuje nikaka izjema, a ta predlog ni splošen, temveč stavl se je že za poddržnico Rudolfovsko
- b) delati na to, da se ustanovi v Ljubljani trgovska in obrtna šola, in
- c) v Rudolfovem poljedelska šola.

Ker je dežela že dobila potnega učitelja poljedelstva, katerega plačuje država, in ker imamo trgovsko šolo, ki je na dobrem glasuter odprta vsakemu, zato centralni odbor ni storil zaradi tega nikakega koraka, kajti kakeršna je stvar, bilo bi vse prizadetje brezuspešno in poskusiti bi se moglo samó potem, da je kaj takšnega pravilno ukrēnil občni zbor.

- d) storiti, da bi se opravila prepoved o trženju s koreninastim trsjem znotraj Kranjskega.

Dotično prošlo je sl. c. kr. ministerstvo poljedelstva z ukazom 20. dné marca meseca 1883. l. štev. 3486/679 kar naravnost zavrglo, o čemer se je poslalo Rudolfovski poddržnici poročilo, a poslala se je z dopisom 3. dné aprila meseca t. l. št. 980 tudi dotična rešitev predlogov a, b in c.

O željah poddržnice Metliške:

- a) delati na to, da se napravi na Dolejskem železnica;
- b) naj se ukaže potnemu učitelju, da pride tja kaj razlagat o Phyloxeri;
- c) da se dobodi seme amerikanskih trsov, katero naj se razdeli;
- d) delati na to, da bi se postavil zopet živino-zdravnik;
- e) donesek učiteljem znižati na 1 gold. in vse povabiti, naj pristopijo družbi.

O tem se poroča:

ad a) Da je centralni odbor utemeljeno peticijo o napravi železnice po Dolenjskem na višje mesto oddal že 5 dné februarja meseca 1880 l. štev. 76 ter prosil poslanca gospoda Viljema Pfeifferja, naj to za Dolenjsko prevažno vprašanje spravi v sl. poslansko zbornico. Ker je bilo vse poskušanje brezuspešno in ima ta predmet priti v obravnavo letošnjega deželnega zpora, zato se ni storil zdaj nikakeršen drug korak, dokler ne bodo znani letošnji ukrepi deželnega zpora.

ad b) Gospod potni učitelj se je odposlal v tamošnji kraj, toda uvidele se mu je koristnejše, da poučuje o drugih predmetih, ker je o Phyloxeri že prejšnja leta predaval mnogo potov gospod Richard Dolenc ter so se poddržnici poslali tudi poučni spisi o tem kvarljivci.

Ijala krasna opera Dvořákova: „Dimitrij“, o katerej se bode še mnogo govorilo, kajti nesla bode slavo češke glasbe čez meje Slovanstva; nameravajo jo namreč tudi na Dunaji v dvornem opernem gledališči peti.

Ta dan smo tudi obiskali našega rojaka M. Majaria, kateri samotereč v Pragi čaka ugodnega časa za operacijo mrene na očesu, vsled katere jeubožek skoro popolnoma oslepel. Mož je vkljub svoji nesreči ohranil veselo srce; to dela menda njegova navdušenost za slovansko idejo.

S teškim srcem smo se poslavljali četrtri dan od bratov, ki so nas tako gostoljubno in prijazno vzprijeti, pri katerih smo toliko krasnega videli, toliko lepega slišali, kar nam je srca unemalo za Slovanstvo in krepilo upanje za slovansko bodočnost. Zapustili smo zlato Prago z zavestjo, da smo tu doživelj najlepše dneve svojega življenja, pa tudi s trdnim sklepom, posnemati češko požrtvovalnost in stanovitost, ki vodi narod do tako lepih uspehov, in širiti one ideje, katere so nam v srcih o tej priliki živeje vzplamenele, ko smo gledali češko slavo in praznovali praznik slovanskega bratoljubja.

ad c) Kar se tiče te točke, prosil je centralni odbor 1881. l. z ulogo 7. dné januvarja omenjenega leta grozdnega semena pri sl. c. kr. ministerstvu poljedelstva, a dobil je od njega z ukazom 9. dné februarja meseca 1881. l. št. 485/56 odlok, da se dosle ni še pokazalo, če je amerikansko trsje tolko varneje pred Phylloxero in bi se zavoljo tega moglo priporočati za nasajanje, ali da se je vendar poslalo vinarskim šolam v Klosterneuburgu, Mariboru, Slapu, Gorici in Št Mihelu takšno grozno seme; zategadelj je počakati, kakó se obneso poskušnje ž njim.

Sl. c. kr. ministerstvo poljedelstva je pa o tem predmetu imelo meseca januvarja 1883 l. tudi enketno posvetovanje in centralni odbor meni, da je treba počakati uspeha tega posvetovalca.

ad d) Ta predlog je že rešen sam v sebi, ker ima še vedno veljavno ukrép občnega zborna 7. dné majnika meseca 1856. l., po katerem so učitelji ljudskih šol, ako pristopijo družbi, oproščeni letnega doneska.

(Dalje prih.)

Domače stvari.

— (Presvetli cesar) podaril je za zgradbo šole v Št. Andreži v Savinjski dolini 400 gld.

— (Naš uradni list) piše v današnjem številki: Kakor doznamo iz gotovega vira, namerava visoka vlada poslati inženirja na Dolenjsko. Njegova naloga bude, ogledati okrajno cesto iz Krškega v Kostanjevico in trasirati novo cesto čez Gorjance. Nadejati se je tedaj, da želje prebivalstva, v deželnem zboru tako toplo zastopane, ne ostanejo neizpolnene.

— („Sokolov“ Miklavžev večer) v sredo 5. dec. bode, kakor čujemo, prav zanimljiv. — Vršil se bode letos v dvorani Ljubljanske Čitalnice in mi ne dvojimo, da se bode ta pot Miklavžev večer prav vrlo obnesel, kajti imeni gospodov rediteljev (J. Paternoster in Pečnik) sta nam k temu porok. — Prepričani, da bode tudi letos p. n. občinstvo radostno sledilo prijaznemu vabilu obče priljubljenega „Sokola“, opozarjam na ta izreden in veselo-zabaven večer že danes, žeče, da bi se ga izvolilo udeležiti tudi letos zopet v mnogobrojnom številu. Spored Miklavževega večera priobčimo v jednej prihodnjih številk.

— (Iz Zagreba) se nam piše v 26. dan t. m.: Baron Ramberg pozvan je v Gödöllö in je nocoj tja odšel; brž ko ne bode sledilo v kratkem imenovanje bana, ali barona Filipovića ali grofa Khuena, dočim so vsi ostali kandidati zginoli iz pozorišča. Dobiček za Hrvate bo jedini, da so se resili barona Živkovića, ki se je moral nazaj potegniti v Jurjevsko ulico, čeravno ni nikoli nič zaleda storil — Magjarom.

— („Hrvatske Vile“) došla nam je 4. številka in podjetje postal je redno ter je vsega priporočanja vredno. Vender nas je v tej številki nekaj prav nemilo zadebelo, in to je ocena ravno izdanih F. S. Vilbar-jevih skladov. Ne glede na to, da je ocena tako površna, pristranska, je to, kar piše g. Fr. Š. Kuhač o Preširnovi „Nezakonskej materi“, kar naravnost grozno. Kuhač piše: „Nezakonska mati. Oveča popievka za soprano. Po mom sudu nije to tekst za popievku, te dvojim, da će se koja pjevačica odlučiti tu poeziju (?) pjevati. To nije lirika, več vrio barokna ideja, koju je pjesnik ustihove silio, ne imajući boljega poema. Šteta je, da je glasba zbog toga toliko koliko izgubljena“. „Nezakonska mati“ je tedaj barokna ideja! Kdo bi mogel pri Kuhačevi oceni tega Preširnova bisera še resen ostati? Sreča, velika sreča, da je menda g. Kuhač jedini na širnem svetu, ki tako sodi o prekrasnej Preširnovi pesni!

— (Na prodai) je Lebanovih „Skladov II. zvezek“ ne le pri uredniku in založniku, nego tudi pri g. Viktorji Dolencu v Trstu (via Torrente, št. 2); pri kojigotričih Giontijiji v Ljubljani, — Wokulatu v Gorici. Cena zvezku je 40 kr.

— (Premembe v Ljubljanski škofiji.) Razpisana je dekanjska župnija v Kočevji do 31. dec. t. l. — G. Avgust Turk, kooperator v Borovnici, prestavljen je v Tržič, g. Josip Pekovec, kooperator v Spodnjej Idriji, v Knežak.

Proti protinu in trganju, pri otrpenjeni in vsakovrstnih unetjih pokazalo so je posebno uspešno Mollovo „Francosko žganje in sol“. Steklenica z navodom rabe stane 80 kr. Vsaki dan ga razpošilja po poštnem povzetji A. Moll, lekarnar in c. kr. dvorni založnik na Dunaji, Tuchlauben 9. V lekarnah po deželi zahtevaj se izrečeno Mollovo preparat z njegovo varstveno znamko in podpisom. (690 1)

Tuji:

dne 26. novembra.

Pri **Slonu:** Salomon z Dunaja. — Schiller Fr. iz Beljaka

Pri **Maltét:** Roco z Dunaja. — Klein iz Prage. — Dr. Samec iz Kamnika.

Pri **južnem kolodvoru:** Haydn iz Gradea. — Ebner iz Trsta.

Umrli so v Ljubljani:

20. novembra: Marija Stač, delavka v predilnici, 30 let, Poljanska cesta št. 57, za jetiko vsled bramorke.

22. novembra: Jazez Repič, delavec, zdaj kaznjeneč, 43 let, Ulica na grad št. 12, za jetiko. — Ferdo Centrich, komij, 35 let, Rimski cesta št. 3, za jetiko.

23. novembra: Janez Niesner, umirovljeni štabni stražmešter, 75 let, Soteska št. 8, za oslabljenjem. — Anton Feichtinger, delavec, zdaj kaznjeneč, Ulica na grad št. 12, za jetiko. — Avguštin Gecej, podobar, 54 let, Rožne ulice št. 21, za spridenjem krvi.

V deželnej bolnici:

20. novembra: Ivana Francelj, dekla, 20 let, za kronično tuberkulozo.

21. novembra: J. J., delavec, blizu 40 let star, umirajoč iz Mengša v bolnico pripeljan.

22. novembra: Ana Regar, gostačeva hči, 19 let, za oslabljenjem.

23. novembra: Marija Jamnik, dekla, 23 let, za plužnico. — Andrej Celar, duinar, 30 let, za slučajno poškodbo na obrazu. — Janez Bizjak, gostač, 52 let, za otrovanje krvoj.

24. novembra: Anton Lavrič, delavec, 24 let, za krvavenjem pluž.

25. novembra: Reza Paskali, kramarjeva žena, 32 let, za jetiko.

Meteorologično poročilo.

Den	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Močrina v mm.
7. zjutraj	735·95 mm.	— 0·8°C	brevz.	megl.	3·50 mm.	
2. pop.	734·27 mm.	+ 2·9°C	si. svz.	obl.		
9. zvečer	733·67 mm.	+ 4·6°C	sl. jz.	dež.		

Srednja temperatura + 2·2°, za 0·3° pod normalom.

Tržne cene v Ljubljani

dne 24. novembra t. l.

			gld.	kr.
Pšenica, hektoliter			7	96
Rež,	"		5	4
Ječmen	"		4	55
Oves,	"		2	92
Ajda,	"		5	4
Proso,	"		5	20
Koruza,	"		5	40
Leča	"		8	50
Grah	"		8	50
Fizol	"		10	—
Krompir, 100 kilogramov			2	68
Maslo, kilogram.			—	96
Mast,	"		—	88
Speh frišen	"		60	
" povojen,	"		74	
Surovo maslo,	"		—	85
Jajca, jedno.	"		—	31/2
Mleko, liter	"		—	8
Goveje meso, kilogram			—	60
Teleće	"		—	68
Svinjsko	"		—	54
Koštrunovo	"		—	36
Kokoš	"		—	45
Golob	"		—	18
Seno, 100 kilogramov			2	5
Slama, trda, 4 kv. metre			1	87
Drva mehka, "			6	80
			—	40

NARODNA TISKARNA
v Ljubljani
priporoča po nizkej ceni
nemške in nemško-slovenske.

VOŽNE LISTE

Od visoke vlade
svetiskega kralja
privilegirani
Brezov balzam.

Že sam brezov sok, kateri teče iz breze, ako se navrta njeno deblo, je od pamitveka znan kot najizvrstnejše lepotilo; ako se pa ta sok po predpisu izumiteja pripravi kemičnim potom kot balzam, zadobi pa čudovit učinek.
Ako se namaže zvečer ž njim obraz ali drugi deli polti, **točijo se že drugi dan neznatne luskine od polti, ki postane vsled tega čisto bela in trda.**
Ta balzam zgledi na obrazu nastale gube in kozáve pike ter mu daje mladostno barvo; polti podeluje beloto, nežnost in čvrstost; odstrani kaj naglo pege, žoltavost, ogorce, nesno rudečino, zajedce in druge nesnažnosti na polti. Cena vrču z navodom vred 1 gld. 50 kr.

Zaloga v Ljubljani pri Jul. pl. Trnkoczy-ji lekarnariji; **glavna zaloga na Dunaji** pri W. Henn-u.

Dunajska borza

dné 27. novembra t. l.	
(izvirno telegrafično poročilo)	
Papirna renta	78 gld. 85 kr.
Srebrna renta	79 " 30 "
Zlata renta	97 " 70 "
5% marčna renta	93 " 40 "
Akcije narodne banke	836 "
Kreditne akcije	276 " 10 "
London	120 " 75 "
Srebro	— " 60 "
Napol.	— " 71 "
C. kr. cekini	— " 30 "
Nemške marke	69 " 25 "
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld. 119 "
Državne srečke iz l. 1864.	100 gld. 171 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98 "
Ogrska zlata renta 6%	120 "
" papirna renta 5%	86 " 0 "
5% štajerske zemljisci, odvez. oblig.	104 "
Dunava reg. srečke 5%	100 gld. 115 "
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119 " 50 "
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	102 " 80 "
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	104 " 50 "
Kreditne srečke	100 gld. 172 "
Rudolfove srečke	10 " 19 "
Akcije anglo-avstr. banke	120 " 106 "
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	216 " 25 "

Stanovanje,

obstoječe iz sobe, sobice, kuhinje in zraven pripadajočega vrta, posebno pripravno za vrnarja, se daje takoj v najem.

Natančneje v upravnistvu tega lista. (754-2)

V „Narodnem domu“ v Ptui

(prejšnji „Hôtel Stadt Wien“)

daje se v najem s 1. majem 1884. leta

restavracija s kavarno

in drugimi prostori. (719-3)

Vse drugo poizve se pri gospodu **dru. Al. Gregoriču**, čitalničnem predsedniku in odvetniku v Ptjni.

Zgubil se je mlad lovski pes

rujave barve z belo liso na prshih; čuje na ime „Hektor“. Kdor mi ga dovede, dobi znatno nagrado.

Makso Lavrenčič
v Hrenovicah pri Postojini. (748-3)

Št. 7308. (752-2)

Razpis.

V deželnej bolnici v Ljubljani je služba sekundarija z adjutom letnih 400 gld. in z začasno letno nagrado 150 gld. za službena opravila na blazničnem oddelku, s prostim stanovanjem v bolnici, z letno odškodnino 35 gld. za kurjavo in 7 gld. 20 kr. za svečavo, na dôbo 2 let za oddati, ki se pa po zadovoljilnem službovanju lehko še dvakrat in sicer vselej za 1 leto pod